چھاپ غلام محمد نور محمد

این ست کہ دل بردہ و خونکردہ بسی را
بسم اللہ اگر تابِ نظر ہست کسی را

الحمد للہ والمنہ کہ اندرین زمان میمنت اقتران قصہ عجیبہ و غریبہ

موسوم بہ

خنجرِ عشق کشمیری

جس کو

شاعر بیمثال شیرین مقال حاجی محمد الیاس صاحب منتظمِ زیارت بقعہ چرار شریف نے
ایک اردو ناول سے بکمالِ عرق ریزی و جانفشانی کشمیری نظم میں منظوم فرمایا

بعد از اخذ جملہ حقوق دائمی
غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب و مالکانِ مسلم بک ایجنسی
مہاراج گنج بازار سرینگر کشمیر نے
سنہ ۱۳۴۳ ہجری میں
در مطبع رفاہ عام پریس لاہور چھپوا کر شائع کیا

تام پیدا گیہ زناناہ از بیرون
نیرہ عشقُن چھُس ولس اندری گستان
عشقُنی آثار زوٗ چھُس نشان
ظاہر پیدا ان کرِ تام واتہ
منتظر چھُس چشمہ دوٹھی سوی دَر
بی قرار پلنگس پٹھ چھُن ہر دم دوُن
نوجوان نازنیناہ کیاہ چھُو جان
آہ کرِ کرِ گوُدِ ژین بدلاونس
اکھ جوان اُس پرد کھاٹی دیناہ

زاریہ سوی ہستہ پاٹھن اندرون
نوجوان ٹھُد گو وُوچھت از اضطراب
یوتھُے سد تس کُن وُچھت از نوش خواب
تس زنانی کُن دِژِن گوڈ نذر
اچھ لوُ سُم ژٕ وُچھان بالا و زیر
جلدمہ ونم خبر دلدارہ [illegible]
بار لگیس ژین [illegible] گفتارہ منز

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

نھُد وَنھیوسہ دو ستوُاز خوابِ ناز
نورِ صبحُک پھُل ہر سو پُورِ پُور
صبحیٖ گردش کُرن وَرزش چھُو جان
ہر طرف پھلمت چھِہ باغ و بوستان
باغ پھلمت کیاہ چھِہ شہر اگر سَس
بنگلن سیتی چھِہ کم پوشہ چمن
شرقہ کی طرفہ چھُو اکھ بنگلاہ عجب
صاف تہٕ شفّاف بنگلاہ کیاہ چھُو جان
ناگوار اید گژھُونہ کُنہ وُلس
پرگرِس اندر اژون چھُونہ یدِ زبر
بِس دِچھن کمرہ چھُوان بنگلس بہار
اَتھ چھُو دروازہ سُلی وُتھو تھاوت
دیکھیئے چل کر ذرا آ جی، جناب

صبح پھُل شب ڈَل سپُن وقت نماز
دوٗرہ گیہ گٹہ گاشکوی وَن بوُ ظہور
تن تہ مَن زین فَن چھُو کوتاہ خوش گزران
اس پھَلے وچھنی گرِ ٹھوای دوستان
ناگ جاری آنگنن منز پرت گرِس
پرزنسرین گلاب و یاسمن
انگریزی فیشنک باصد طرب
خوشنما کیاہ دُورہ بوُزنہ سُوی یوان
گژھت نکھہ وُچھو چھُو کیاہ مَنز بنگلس
توٗتہ گرِ ٹھو وُچھنہ دروازہ نبر
چھُس زہر گونہ سجاوٹ ژار ژارِ
کمہِ سنا کمہ باعشہ موژہ راومت
اِک پلنگ اُسمیں ہے باصد آب و تاب

[illegible]

نوجوانس وچھ تمو غش گومتوی | برزمین بیچاره بے حس پیومتوی

سُی زنانہ پیشِ بالین تس بہت | حالِ بد اُسنہ ہکنہ کانہ شہرت

مالِ ماجہ چھک تمس عرقِ گلاب | مبتلای غم سپٔن ہین انقلاب

بابہ نی اَوُن تس حکیماه زود تر | ہیرہ بُن تم لوٗچہ انس کر نظر

اک ذرا چھک حک گلاب مشک ہا | پھیوٗراز غش چشمہ تامت کرنہ وا

پرزہ حکیمن تس بطرزِ خوش بیان | ای مظفر کیاه ژہ سپنوی ناگہان

اوس بیچاره مظفر بے قرار | در خیالِ دوست گومت بیجو یار

گفتگو سوی کینسہ ہنہ بوزن نۂ آوسو | در حواسِ ظاہری روزن نۂ آوسو

وُدنہ سیتی چشمہ اَند اَند نیلگون | گیمژہ آتس چار اربابِ جنون

نبض نابینا حکیمن تس وچھُن | دادِ عشقن کنہ تگُنہ پرزہ نُن

تس کرن تشخیص سرسام و جنون | چھہس علامت چشمہ اَند اَند نیلگون

وُنِ بچن اُسنہ تہماه دشوار تر | ونتہ تھومو یو تھنہ روزیو بیخبر

ماجہ بالس بوزتھی پزہ بد خبر | کیاه وَنے کوتاه سپٔن یہ روزبر

پاره پاره گوک جگرن بوزتھی | شکل بیچان گے دوشوی ورتھی

لیک وشون آس امہ راز چ خبر | عشق چھوس جیسہ ہنہ اندر جگر

سُوی زنانہ تھُد بجک زانجاتوے | جای خلوت گیس ترونہکن دوشوے

۳

مشتری صورت پمزن باجوش وتاو
ماہ رخسارس وَن بر جبیس ناو
حسنکس باغس چھ گلدن کنڈرہ
تازہ ترِ پوشہ تھراہ نازک براہ
تمہ نیاتی اوس منز صورتی
در جہان کنہ کور فقط اس تی
مولویی وَن گو ویل اسہ پھار
وچھتن سنز قابلیت گاہ بجار
علم و تدبیر سنگ کران حاصل کمال
اوس تمی شمس مظفرؔ چند سال

حوروش کستور در کاشانہ آس
بامظفرؔ ہم سبق در خانہ آس
بوچھس اندر تمن الفت پیٹھ
عشقہ استادن سبق تو نکہ دین
لیل تہ مجنون اکس بیہ اکی بنیو
مولوی حبیبس ھند الفت نتیجو

مار منز بر جبیس بے شک مارہ پان — بخطامہ خونِ ناحق کھت بجان
ہی ونانی ہیرہ بن تس لرزہ ژاو — حال بدڈیشت سُند حیرت مہ آو
کیاہ چھو زور آدار عشقن نار تُت — بار عشقن کٹ کرن اندری چھو سُت
یم دوشے بیمار از آزارِ عشق — پان ماران بر سرِ بازارِ عشق
یاونن کھسہ وَن جوانی راوِرن — تاوِنس منز موتلکس ژُو آورن
چھوم سُہٹا افسوس مہ ایوان بجان — یم دوشے از عشق نیرن ین جہان
زین سخن رش گو تمن ترشون زغم — شور وَدنک تُل تمو تتہ یکقلم
واتو در گوشِ مظفرؔ سوی صدا — واپس از غش چھیو اندر حس ہِنا
والدینن ہند وچھت احوالِ زار — رددتکیس ہٹ بچشمِ اشکبار
ماجہ مالِس دل ہواوہ ڈنجہ بیوٹھ — درجہان اولاد داد وی تیز چھو کرِ یوٹھ
قار یو یوتھنہ گرِ ڈھو توہہ دل ملول — بوزتھی این قصہ وشورِ فضول
نوجوان سان یس چھو مقصود کتاب — ناو تمُندوی مظفرؔ خوش خطاب
بابہ تمُند اوس ذی طبع علیم — اگر ہس اندر بسان نامش سلیم
دفتر کمشنر ہند عہدہ دار — کلکتس اندر زہ ہت تس ماہوار
زی چھو تس اک مظفرؔ بیہ مجید — تم دو شیوی نیک اطوار و رشید
عبد الرحمن مولوی اسہ شہرِ کوی — اگر ہس منز شہرہ تہندی علمکوی

ہان یکیا پنو ہوم چھو بے شبہ و گمان
مولوی کھیلین مکان محلہ خان
منزہ اران اکرو منز چھیس آسیب
ہیر چھہ مشغول طرب لہو و لعب
طرف ونہ وون تہ وان تہ سرود
عود و دزہ وان تہ وزہ ون چنگ و رود
نازنیناہ و نبید لوچی چھو دو سال
چھی انہ بت مجلسی شگفتہ حال
چھس ترن بت و ارہ زنانہ اندری
چھس چھکان بالای سرپوشکنی
چھس چھکان شادی کران
چھس ساری عیش تہ عشرت کران
نازنین لکین چھہ غمگین اش ہران
نازنین نن چھس از جبین
غم تہ یم آندرم و ریکھ از روبین
چھس پریشانی و وارش از زوخاک
چھس عشق تہ عشرت ارادی
نالہ ہان بیدی عشق ہی ہولناک

تازیانہ لایہس نازک ستے	رنگہ رنگہ کرہس عذاب از ہر فنے
دانۂ خشخاش تس کم گونہ جوش	نشۂ عشقن تس ہرو آہ و خروش
جز مظفّر تس نہ کانہہ ورد زبان	از مظفّر دل تمس راحت لہان
مولوی گونگ از ناموس و ننگ	چرنگ نہ لگو شال گو آست پلنگ
مشورہ بازن کرن ون کیاہ کرو	اشک خونین کوت از دیدہ ہرو
ہی کرن تدبیر آسس باپتھر	سوی انن یکدم بناون نامتر
خاندرک اسباب سنبراوت انن	جمع از ہر گونہ سامانہ کرن
دو یمہ دوہہ خاندرن کرن چھس مدّعا	بوز تو کیاہ آسہ تقدیرِ خدا

داستانِ اوّل

عالمِ خاموشی آسن نصف رات	سارہ آسن ہندرہ منز در شش جہات
ست تہ بت آسن چھنہ در نصف شب	جملہ کس مشغول در خوابِ طرب
لطفِ شب حاصل گژھن از سیرِ شب	سیر چھنہ سیاحہ سند غیر از سبب
از چھو شب باہم چھہ زوناہ خاصہ جان	اگر اونکن چھو از ہر سو شوبان
یارہ وتھہ سہ بے تحاشا این تمان	اس گرژھو چھنی تماشای جہان
یارہ کرسہ وارہ شہرس منز نظر	شنگمت ساری چھہ بیجس سر بسر
دہت اگرس اندر چھو فقط کریکہ ناد	مجلساک اتہ چھہ کیاہ باالاتحاد

عزیز تس غرق پانی برو
سنبلاوک استہ پاٹھن ماہ رو
آیہ بلہ در حسن تہ ونکل گرم
تہندہ انداز روزنہ بیت و لیتو
چھوم ہران خوفن ہم کنام چھیکر
چھینہ بوتھ مجمع منہ ولہ مرزہ
رکی گراہ تو نہ نیر تو ون زین مکان
چھس فرہ کان زالت ستم چھینہ مکان
نش بوزتھن ساری از ون
پہ چھوم ہوس جانس منز ولہ ارہ منز
شاہ چھوم محبت طرف منس باربرہ
طالعس ہم سوم نچی کیاہ و بوم
ن ہیہ وبی پان پانس کیاہ پنوم
چھوی خون از چشم جاری گوس نم
جای از اغیار خالی ہم
وز تمہ سوی حجرہ اندرون
درای کس نش

سوی مہ چھوم از جسم و جان خود عزیز — لوٹھ از جملہ مہ چھوم سوی خوش تمیز
مال ہاجی کیا نہ بت ظالم مہ لوگ — ناتوان مظلوم جانس پیٹھ مہ روگ
چھم کران نسبت مہ غیرس سیت تم — زھن کران مجنونسی نشہ لیلہ چھم
یا الٰہی چھوک ژہ علّام الغیوب — عیبدارن چھوک ژہ ستّار العیوب
پاک الفت یدمہ چھوم با یار خویش — پرز محبّت عشق با دلدار خویش
زین بلا ادہ بخشتم ونکن نجات — رچھتہ ورس نش مہ تن ای باکذات
صبح تا مت یدمہ کاسکنہ یہ غم — زہر کھیت کرہ پان پنوی کالعدم
زہر قاتل پیش خود موجود چھوم — حال قدرت چان دیشت لوب چھوم
پان تمہ پشرن خدایس سر بسر — روز بر فضل خدای دادگر
یارہ یسہ بیچارہ بیکس دادلد — مبتلا وچھتن درین احوال بد
چھے یہے برجیس مہ رو بیگمان — گیمژ از عشق مظفّر نیم جان
درچنین احوال پر رنج و تعب — ورد جان نام مظفّر چھس بلب
چھوی خدا حلّال جملہ مشکلات — قدرتک بیشک چھ تس سارے صفات
ناامیدی ہندیہ شب اندوا تو یام — صبح امیدک سپن اظہار تام
آگرس گوات شس منزن و با — ہیضہ خانن گر تصرّف جابجا
خوف و وحشت گو تمک لوکن نزو پار — ییمہ سیتی گے پریشان خلق سار

عیسوی اگر جن اندر انجیل ہست
از خدا منگن دعای مغفرت
ہیضہ خانن اولین ڈیرہ چھاو
مولوی مسند پٹھ منظور تھاو
گو ہلاک از یک نگاہ نحس او
آوس نہ گو بابس جان او
مود یلہ مھراز زین سان ناگہان
فرخلس ماتم سپن یکدم عیان

۶

نام دلبر گوس اندر گوش یام — نٹ نٹی بالای بالین بوٗٹھ تام

جلد ترونتھ انت کیاہ خوش خبر — دیدہٕ سر بووندے زوجل ہوٗرر

تہ وُنس یاری رٕٹہ کرنئے مالکن — سامع الدعوات رب الخالقن

مولوی سُند باپتھر مود ازو با — وُن سپن بر جیبس از چنگش رہا

توٗرہ دپونس ہای صد افسوس و آہ — تس جوانس کیاہ جوانی گیہ تباہ

میوُن مقصد دراو نہ ازمرگِ او — مولوی مالاگہ زیادہ زشت خو

وُنِ ہرُس زیادہ شرارت درجگر — کیاہ کرم محبوبہ سی چھمنہ خبر

نیز دلاسا تہ مدارا تہ کرُس — لوٗل تہ شفقت محبّت ہا برُس

درایہ تتہ گیہ مولوی بایہ نش — دایرت تدبیر تہ رائی کُش

پوٗز دِت تتہ موٗتس وُدناکرن — جویہ جویہ اشک تدبیرک ہُرن

تیوت الفت تمہ پنُن کراوُن عیان — مولوی بایے گیہ نہایت مہربان

نیک خو ڈیٹھن پنن وارہ شفیق — الفتی تہ شفقتی ڈیٹھن رفیق

ماجرای خود وُنُن تس سر بسر — شوم طالع چھوم یہ دخت سیمبر

بستہ گوٗمت با مظفر دل چھوٗس — خستہ سوتہ گوٗمت دوجانب چھک ہوٗن

وُن امیوک تدبیر کٹھراوٗ چنین — عقدِ متوفی باین زہرہ جبین

ات اندراک مصلحت دردل مہ ران — آس ہم عم زاد دوشوے پانہ وان

در خیالِ یارِ مہرو محو آس — بیخبر از ہر خطاؤ سہو آس

پرزہ نن نہ باج ہرگز زین خیال — دفعتہً ولونس جوابِ آن سوال

جز مظفرؔ چھو منہ کنہ مقصود مہ — راونگ غم چھو منہ سوی چھوم سود مہ

گو تمس بوزت یہ کت زیر و زبر — خشمہ ہش وژھ درایہ تس نیشہ ابر

بر ظہورِ ین گوس زیادہ اعتبار — تجربہ تہ عقل چھس بر جملہ کار

کیفیت ونس تہ پرژھنس مشورہ — بہر حق ونتم بویت منز کیاہ کرہ

تمہ دپوس این راز کینہ نش مہ باو — در دلِ خود ہر زمان پوشیدہ تھاو

سونچ دِت اَت منز بو تدبیر کرے — غم مہ بر الفت تہ ہمدردی کرے

دست بستہ تمہ دپوس جلدی برین — بستہ گیشرہ مہ زہِ امداد درین

رخصتہ ہت درایہ تس نش شادمان — با مظفرؔ نن کرن حالِ نہان

تم دپوس ہے ہے ہر بو مہ زیادہ غم — چانہ گفتارہ پریشانی گیم

از رہِ بے اختیاری لیس جواب — باجہ تمہ ون چھوم مہ تمکوی اضطراب

مولوی بیہ بوزہ گژھہ یژ خشمگین — دن دلیس تکلیف ہا از روی کین

بارِ تکلیف و اذا سوی ژالہ کیاہ — نارِ عشق اندری تمس وس ژالہ کیاہ

مشکلس پیٹھ پیوم مشکل ای دریغ — چھوم دلس ایوان مہ ہرم ضربِ تیغ

غم مہ بر دپونس بو گژھہ بارِ دگر — جلد تر بو واتناوے خوشخبر

٨

نقشہ تنہ ڈیوٹھن بدل ساروی گمت — مشورک دیوارس ساری ہمت

غرق در بحر خموشی حاضران — اشک غم جاری ز چشم ناظران

پھیون تس پتوازمیان زانن نہ وا — روز استادہ بچشم اشکبار

مہ لقا بر جبیں ٹانگس پٹ وان — خاک بر سر تیتہ ستم ڈیشت لدان

باج تس وچھ ہرانی اشک خون — مشفقن اندری دلس سپنن جنون

گو پکانی ٹانگہ پٹ اسٹیشنس — گو برابر ریلہ موقعہ نیرنس

مولوین ریلہ پٹ پانے سہ کہار — سوی لکھنو درایہ ملتانی سہ ہار

انجنن ستی بلہ وقت آو — گیہ بجت گھنٹی تہ ریلہ کر چلاو

الوداع گو ہر دو سو با چشم تر — آی واپس سیت پکون سر بسر

بافراغت مولوی درخانہ بوٹ — دون وفادارن غماہ پو سخت کرلوٹ

گو مظفرؔ تیز غمین بعزت یہ حال — پو پتھ رود سنہ ہوش قیل وقال

ناامید از وصل دلبر وارہ گو — تنبلیو از جوش ہجران تیز متیو

پان پانس ونہ لگوا سوز دل — خستہ پنس بستہ از غم پا بگل

داستان دوم

قاریا این داستان پر سوز — روز بر طرز سکندرنامہ بوز

خبردار یوہ پتہ یوچھس گومتوی — بہ لکھنو پے سیر چھوس آمتوی

چھو محبوب خان لوکہ چارِک مہ یار
ڈِزِن تار ارجنٹ تس پٹ دوان
مجیدس ز ہر گونہ امداد کر
امی تارہ موکھہ تم پنُن کوچبان
مجیدن سو خط بلہ پرُن سر بسر
بیکدم سپُن ٹانگسی پٹ سوار
محبت برُس تم سٹھاہ پور پور
ضیافت سو کھیاوُن لذیذ و نفیس
سو کھیاوِت کچھہری پٹھن پانہ درامُت
پلنگس اکس پٹ بصد عزّ و ناز
بجِت ژور از خواب بیدار گو
کرِن سیر و گردش ہر سوی آو
نظر زیر و بالا کرانی پکان
پیس بر مکانے نظر ناگہان
بغایت جمیل و نہایت حسین
نظر جا بنین بام سپنک و چار

بہ لکھنو چھو ونکن سو تحصیلدار
میری ای ڈیر فرنڈ محبوب خان
پکھو ہو سوزانن مہ دل شاد کر
ائن یس خدا بخش آسی ونان
خبردار گو ون ز تارِ پدر
بہ آداب گو پیشِ تحصیلدار
سرور آس دردل تہ غم گوس دور
ڈِزِن جای تس صدر ہیچون رئیس
لکھنہ فیصلہ مقدماتن سو دراو
مجیدن بہ آرام پاکر دراز
پئے سیرِ در چوک بازار گو
اکس کوچس اندر بناگاہ ژاو
گہی وارہ وارہ تہ گاہی ڈکان
وچھن سندراہ دلربای جہان
بتِ مہ جبین دلبر نازنین
دوشن گو محبت دِلن آشکار

۱۰

دیوس تمہ ونن ناوچم مہرخان
سلیمان چھم قلندر سکی ونان
چھو بت جای بہ صحن اندر کنوی
بنوی دِت چھ بت محلہ خانس کنوی
چھ یمہ کوچم کس تھاؤ پیاکھ دِت
برای ضرورت پیٹھ مصلحت

یہ احوال ڈیشت سلیمان زغم
درآخر سو کہتام سونچت بدِل

پُراز وحشت و خوف و غم مہرجان
ولیکن سُہ راز اضطراب درون

مجید استادہ در انجا و چھان
دُدان بانبری سان تِس کُن دِپُن

چھو آسہ دوشونی خوفِ جان عنقریب
چھووُنِ مشورہ بوزہ پت وُن عرہ

چھو نزدیک وُن شام یتہ تھی ژہ پرا
شبانہ ژلو ژوہ اہن زین دیار

یہ بوزت مجید سُن سیُن حالِ بد
پریشان ازین غم سپُن تس دماغ

دپن تس یوے چھُس بو پتو آمتو
علاوہ ازان چھُس بو نہ غیر از ان

وتن ہنز مہ معلومیت چھِمنہ کنہ
زناناہ و پرسہت گژھت نہ انہ کور

رُہِت گو درانجاے بریکقدم
پکان دراوکُت تام یُر مشتعل

گمژ زرد رُو ژایہ در محلہ خان
رژاہ اک یہت درایہ والپن پرون

زشفقت دِل غمزدہ تس رُچھان
زنقد برحق راز افشا سپُن

خدا زانہ وُن آسہ کیاہ در نصیب
فدا دلبرہ جان ژہ پایِن گرہ

یمے ژورہ ہرگونہ سپنت تیار
گژھو آگر سُس منز بلا انتشار

پشیمان سُہ تہاہ گو بر افعالِ خود
لگس پیچ مانندِ دودِ چراغ

یہی وقتہ کنتھہ زانہ پھیرت پتُوے
ازین شہر چھُس بے خبر بے گمان

کنتھن ہنز بکس واقفیت نہ کنہ
بو پر اجنبی پھیرہ کیاہ اورہ یور

وِنِ لُسکہ ای نورِ چشمان مَن
عزیزا سلیمان چھوسُت لُنزان
دِلآرام برجیس خستہ جگر
تمنائہ آسوم دِلس لُنزن
ان بروِنہ مالکن تام وقت وار
گل گھٹھ کی تحفہ ہا بے شمار
دوس لُنزن کی جلد سامان تیار
نفسِ برجیس بوز دن پنُنی زِ
پوز دوش بازن پی قی
پولا نبیرہ گرِنکن حال گو
اسی لو پتہ انسہ اسی پیادہ وو

زحالِ مہرِ جان خبردار گو	بڈت در خیالات لبسیار پو
زاندیشہ عزّت و نام وننگ	زرسوائی اَندرِ دیوان اوسن چرنگ
نچو سنز سُتہاہ فکر چھس اندرون	ازین غم وتھسِ ہا دِلس منز جنون
توے ونونس ای پورِ منظورِ مِن	بہ دودین مِن تویٔ نورِ مِن
سُہ بدذات بدخوی مردار آس	کرِ مَن زِ احسان سُہ آفت زِ کاس
تُسند برزنہ وَنِ دلس کنہ خیال	گرِ ہن خوارو آوارہ ون ذوالجلال
زِہ بلبلِ مثالس بو لولاہ برے	زنانہ نوِی پوشہ مالاہ کرے
درین گفتگوہا زِ رنج و اَلم	اَدارات گیہ تہ سپُن صبحدم
قمرروی برجیس زین دردِ غم	سرافکندِ محزون چھہ باچشم نم
وچھو دوستو قدرتِ کردگار	چھہ اسرارِ پوشیدہ تس آشکار
چھو برجیس ہُندِ نام حشمت علی	چھہ تس ہای امِسنز خفی وجلی
سُہ ماسِن نشہ سرزمز مالِ آس	زعشقِ مظفّر نہ زاہ خالِ آس
برت عشقہ سیتی زسر تا بپا	زرِت نہ ہکن دردِ دل مطلقا
مہرِ جانہ ہند حال ڈیشِت سہ گِژ	اَندرِ کن ازین غم دِنہ چرنگ لج
زِ شفقت رچھِن نام ماہکی تمس	برن لول تہ منہ کامن تس
نگر پیو تمن دوشونی ون خیال	چھہ برجیس دِنہ خورد سال

لکھن تت اندر کیفیت سربسر | زحالِ مہرجانِ شوریدہ سر
تمی ہو کھ یہ برجیس بہ سوز مے | دتوم مہ سلیمان ہمراہ وے
سلیمان وبرجیس باحالِ زار | کرن ریلہ پٹ شام وقتہ سوار
شبانہ یکان ریل گیہ آگرس | پھلس گاش وانت سٹیشن گرس
مجید وانت اتو چھو بیش از دوشب | مہرجانہ سیتی چھو مست درطرب
یہ قصہ زہ الیاس بس کرینتو وے | مظفر زہجران چھو گومت منو وے

داستانِ سوم

چھو کیاہ عشقکوی جذبہ پُرزوروار | کششِ الفتچ محکم و پایدار
سودل بدتر از سنگ یتھ منز نہ عشق | سوانسان خرلنگ یس منز نہ عشق
امی جذبہ سیتی گرہان ون کنوی | اگرچہ بشکل آستن بن بنوے
دلس امہ ورسہ حسن نہ عدن بحال | پھٹت بن چھوپیرن رٹت کوہ بال
مظفو پیئے ہجرِ دلدارِ خویش | گمت اوس دیوانہ تہ دلریش
بجز آہ و نالہ تمس کار نہ | بجز فکرِ دلبر تمس بار نہ
تمنا کران از خدا کیاہ سنا | دوبارہ رخِ یار بوڈ یشنا
یمی راز برجیس در آگرہ | سلیمان ہہت واز طے کرنہ رہ
امی راز گیہ تازہ خوشیان عیان | بجانِ مظفر ستھاہ ناگہان

۱۳

بردن لول از شوق ودادا تمس
کرون کوت خاطر دار اتمس
الون بمجلس اندر بصد عزوجاہ
حکایات شیرین و نانی براہ
بناون یو گرویزہ خویشتن
زشیرین کلامی و لطف سخن
بو آیت کرسنا یہ حال غریب
پچھ چھوم پارہ سند کشتہ دار قریب

وچھت خلق و شیرین بیانی او
مہربانی و میزبانی او
سلیمان مرہون و شرمندہ گو
بصد جان شکریہ خواندہ گو
سپن زیر پلہ وتھ دویہ شام
سلیمان تم ہاوہ ناون قسم
برعوت کالکت کا لچن
کرو لولکوی باہمین کتھن تیہ چن

وچھِت باتھر یُف سپن شاد تر | رٹن نالہ متہ بوسہ کرنس بسر
خورو نوش شایان دٕ و شیون کرن | زجوشِ جگر لول دٕ و شیون برن
سلیمانی تحفہ ہای پسند | کرِن پیش یُفہ بادلِ دردمند
بیہ مالِ سُند خط تمِس انکہ دِتُن | یہ چھوم مالِ سند مولویس کتِن
پے سیرِ بازار زان پس سُود را | خرامان سوی سیب بازار آو
مظفر لباسا کرت صاف و پاک | بُتھی آوتس زٕ اشتیاق و تپاک
سلاماہ کرن تس زٕ شوق درون | کلاماہ کرن پانسی سیت نیون
پرزٕھن چھس باندازہ طرز نوی | تگِن چھوم مہ بوزن زٕ چھک لکھنوی
سلیمان تہ بوزِت دپان چھس جواب | چھوپزٕ چُون تشخیص ہُن ای جناب
دپِن چھس ژٕ کمہ باعثہ زان دیار | انِت یوت قدم رنجہ باصد وقار
دپوس تم چھوان باعثہ اکھ قوی | چھوپس عبدالرحمن تتوک مولوی
سُو واتم یُفُو تم زٕ یک ہفتہ پیش | تتوی سوزمٕژ آس تم دخترِ خویش
سُہ کنہ دوہ تتی روزِ آسہ کوس لول | چھو در رشتہ داری ہوی رسم قول
الُوم سوی مہ والیس ہمراہ خویش | گرِہ واتناوم سُہ باجاہ و حشیش
سُہ تھاوم گھرہ دراس از بہر سیر | بویت آمتوی چھُسنہ ازکی بغیر
یہ بوزِت زٕروی خوش مظفر سپن | دلس کُن زٕ فرح و خوشی یُی دِنُن

بجانہ پلہ مولوی صیب تس او
نعیب بٹ تمس و تھی چھیس چرم
زنانی دیوس بتھ یرن تم ترون
سپکین پرن چھنیس دوون
پرانی زچین بس سرن ورم
نشانہ خط آو آسہ سصتھ

بپرانی پرچھس کاہ چھوسہ ہچ مکتھی سکھت
زنانی پرچھس تم ہاہی نمانی سنتم ہچ نی ازتہ ہاح قرن جہ ثار دور
وہ بیت اسم تم وابیض و دوہ چھپ مانی بانی تم ہتھ افصل والدین اراپسکہ سم مسبم
ہمن اوص ولوہ سایا تم والدین سابی الفیل پیت ادن

بهر جا بهر وقت تو بہ خواه مخواه
زنانی مولئے سار یکسان چهنہ
نگینہ ڙه کهن موٹھ زنان نشہ
دوُس تم خلج شیجه ڙه لایق چهنہ
دوُس تمہ کمچ اده بوچهس خانذار
مہ وُن بوزنک کنهہ ضرورت چهُونہ
لکهن والُ دانس اندر دِن برت
دِمس تارُون وَن ڙه بارِ دگر
پرن والُو یتہ کانہ اکهاه رُود نہ
دوُس تم گرضی تارُون دِن ضرور
لِکهس بوتہ کانی حشمت الله بوز
چهہ همشیره جانی جنونی گمشر
اگر خط لکهک بہاسہ داوی سہ ڙه
دوُس تمہ کنوی بوی پتکن مہ جهم
ڙه چهوی سوُتہ کهرن ٹهک پرڈهن مرگ
دوُس تام بر جیسہ بهر خدا

ائن چهوه یهوی آیہ کنهہ پُٹ گواه
برت عقلہ کنهہ عقل کیتھرن چهنہ
ادا فهم تہ نکتہ دانُن نشہ
ڙه ڙو یامہ ڙوسوی وُنے نہ بوزاه
مہ کت بوزنک یلہ نہ چهُوم اعتبار
یہ خط نارہ زالُن تہ دِس نارہ رہ
پنس انگنجه پانے زاتش ہرت
لکهت سوز زنہ خط ڙه چون پیشتر
جواباه لکهن والُو یتہ بود نہ
مہ کر کنهہ تہ تاخیرات منز ڙه پُور
مہ نش بار دیگر پنُن خط مہ سوز
زدانانی و ذو فنونی گمشر
زجوشس جنون مارہ ناوِی سہ ڙه
تهندُ دم تہ جان یز غنیمت مہ چهم
جگر شهلی از هرگ او چون عدو
ڙهوپہ لاگ ای مادرِ غمزدا

ونوی کیا ڙه پایہ شینہ کمارت واج
ڙه لاگکان کرو تہ چهک پتہ مزاج
دپین تمہ وچهیژ اگر ای چهوی سری
مہر کمال سکنہ جانت تہ اشس

ودان زار زار ازا مہر جان
دپین تمہ گرمانو سوی مہر جان
توے چهک پتہ یسان وان تہ روان
دپین تم چهہ چهره زنده نصیب جهان
ولے بتہ تورو شمس تہ ازا مهان
وئیں خاوندن چهک شاه تہ پتہ بوف
ازانہ چهم احسن قابل الظروف

ای مو کہن خط پیچھ ونا مہ نہ کنهہ
سوا حال رویہ انا مہ نہ کنهہ
کهتوی تم بیهوده رود دینہ تاب
سلیمان کدی بن وه راز حجاب
سلیمان انگہ شرح و بیان
ونس حال شورین مہر جان
تہ بوزت ہین نم کری ژ جبس
اشس وارہ اڑ تو اشس غم نجبس

دلس فکر برجیس وارہ ییس
پریشان تو فکر وارہ ییس

داستان پیغام

مجید جوان اگره وانو
دوہی در سرای کرن تم تمام
زنانہ نئی اکس بی سال فرد
بلکاری و حیلہ بازی کم فرد

یہ تو قسمتک کار ونکن بو بور
بجس یرت از خانہ باجخت شور
خبر چھمنہ آیندہ کیاہ آسہ حال
چھو واقف تمکو پانہ سو ذوالجلال
دپس تمہ وندے زوین ایرہ بن
یمن داغ بیندہ مدرین لہتھن
ونت کیاہ کرم قسمتن مہ کلن
مہ کھیو اضطرابا ہ امی کتھہ دلن

بوزان از کوچہ یا از مکان
ین کاہنتہ ہمسایہ گرہ ریکان
تمبر چھمنہ گدمت قدم پانچ راہ
لکھنو ونستام مہ پیچگاہ
چھہ اگری لوک خوش خوبجان
سہاہ خوش گژھن چھس دپان مہربان
رکھلون بصد لذت و آب و تاب
مٹھائی تہ برفی تہ شامی کباب

دغاباز بر حیلہ مکّار آس منی ناو تس آس شیطان صفت
یمن دون وچھت آیہ لاران سہ زود مجید سس دپن چھس رنا ناہ غریب
کران پس چھویت اندر مقام دیوان چھہ ہم سو کنہہ مزدِ خدمت مہ تام
مجیدن دپس مہ گژھن چھہ ہم بشہر مکانک کرتن مہ چھہ ہم انتظام
ونت ہٹی نخانہ شتابان سو آو دپس ماجہ کوہ آگ جل جل زہ باز
دپس تم گموت اوس تحصیلدار سو بلہ اوسنہ نتہ بو کیاہ کراو ہا
پکان گو زمادر مکاناہ زبر مہر جان نش دراو یامرت مجید
یہ مہروی برٹھ شکل آست زٹی بظاہر مہر جانہ لولاہ برن

سہ بازاری از قوم بٹھیار آس پرزِ ژھن اوس خنّاس تس مصلحت
پے چشم بد زالنے لگ سہ عود زدولت تہہ دست تہ بی نصیب
کران چھس بو تس خدمتاہ صبح و شام کرابو چھس گذارہ بونت صبح و شام
زہتو تام بہہ پیش ان خوب چھر کرو چندگہ شہرس اندر قیام
سدوی ماجہ نش بادل شاد ژاو زلکھنو سبب کیاہ چھو آت ون مہ راز
پے دورہ ہیت ڈیرہ تہ اہل کار تمس ستو بو کیاہ وقت گذراو ہا
ہتن پیٹ کرایہ و ینے مختصر دلس پیدہ بٹھیارہ گو شک مزید
چھہ ماژ ورہ گتہ تام ام انزی ونت میٹھ افسانہ ول خوش کرن

خضر منش

سو کو عاشق دختر مولوی
گرس فتنہ پاون تمس نو نوی

سو بیچارہ گو در ندامت بڈت
بہ لکھنوز ژھنن کور پنہ ئی کڈت

دو شیوے برادر چھہ یم بد چلن
زنانن زبس فن چھہ زالہ ولن

مہر جانہ توک بوز نوی بالیقین
سہ دختر چھہ برجیس زہرہ جبین

سپن نقش در سنگ تس ئی پدید
چھو بد وضع و بدکار و بد خو مجید

بیکدم پھرن دل پنن از وفا
سپن مستعد بر دغا و جفا

چھو کھے صاحب عقل ای دوستا
زنانی مہ کر ژھتہ کنہ اعتبار

ستھاہ آسن مونس و جان شفیق
بہر وقت و دم آسن یژ رفیق

مگر گر زنہ تو تہ تس اعتماد
دغا و اتنا وہی سہ در اتحاد

زنانو طلایک تہ آنک لبیر
پشیمان چھہ در شہر بابل اسیر

دغا دت ژلی کینسہ منہ چھنسہ پاس
سہ پیغمبرس آسن جورہ خاص

زنانی علی ولی کر شہید
پنن خصلت بد کرن تمہ پدید

زنانی حسن مجتبی کھیاو زہر
تمس پادشہ سند برن کو نہ مہر

زنانن موسے آو نہ کنہ تہ عار
کمن خاندانن کرک لورہ پار

زنانو وتی ڈال پرہیزگار
تھدیو درجہ وہی وال کم عہدہ دار

زنانی مسہ باو زاہ راز دل
وپی نہ تمس بل کری ژہ خجل

شیرین کلامی دِیُس ماسیوم
کرس سو شیدای خود پلک قلم
توسے تمہ مجیدس دِیُن ای میان
کرت اگ ماسہ مقرر مکان
دِیُس تمہ مکان کیاہ پیٹھ چھکُو تان
زِہ ماہ خواب وکُھفن مہ چھم تی تان
دِیُس مہ زِہ وُن وُن اپنی تتان
مکانک کران اوز ملک گفتگو

مہر جان زِہ ژورہ بابجہ
ششی و سوسہ گو دِیُس ٹی عزیز
دوان آیہ رز کُن دوشی دریمان
ان اندرس سکارہ زان آن زمان
کرم توبہ بار دِگر و ننہ زاہ
معافی مہ دم یدکھوم مہ کن سُہ
کرس زارہ پارہ زبی عجز و مہر
مجیدن وچھِت تسندی خشم و قہر

ئیی وُن ملازِم پولیسک بہ شام
بو لکھناوہ در مصر چونوی وطن
تمن رشوہ دُنوکِنہ چھِو ملزوم تر
مہر جان ہراسان سپین زین سخن
دِتُن تس تہ کرنس سٹھاہ زارہ پا
درین گفتگو آدِ واپس مجید
یوان یام سٹھیارہ وُچھ درایہ تام
کرم بہ کرایہ مقرر مکان
کرو نیرنگ وُن یتی انتظام
دِپُس تمہ گڈُن مہ کڑی ژھانڈ دا ے
موافق مزاجس مہ لیسہ آسہ پور
مجیدن دِپُس اندرین شہر ما
ونک بدز لکھنو کرت جستجو
تہ بوزِت لدُن چین تمہ بر جبین
دِپُن تس زطعنہ مہ زالم جگر
زِہ تہ دا ے ہِت سوی مکان دور گژھ

پرژھی ولدیت تہ سکونت تہ نام
چھُو روزُن دریخا میس دُون بتن
ننہ خیرہ معاوض لکھن حرفِ شر
کڈُن نوٹ از کیسۂ خویشتن
زِہ لِنڈ مِہ وُنِ لاگتم غمگسار
شتابان بہ پیشِ مہر جان رسید
مجیدن کرُن ہتھو بد بیسان کلام
پسندِ دل و جان سٹھاہ تُونہ جان
گرڑھوتت مکانس اندر بعدِ شام
ادا فہم سنجیدہ ونیکرا ے
بجد منگرمی کرنہ لیسہ کِنہ قصور
بنم نہ مہ یژھ دا ے پرو صف ہا
یژھی دا ے اننی زِہ اے ماہرو
زبس خشم گیہ سخت تر قہرگین
مہ ان بر زبان نام لکھنو دِگر
مہ کھس مہ نکھس پِپ ماہ اپنی زِہ پژھ

مجید سس زگفتار او ہوش ڈل
دِپان بادِل خود از اضطراب
نظر کرنہ امہ باجہانِ دراز
وَنت درایہ ہتھیار تنہ زود تر
مجید اوس اندر خیالات غرق
گہی اوس نادم کرُم چھہ مہ کار
حماقت تسنز وُچھنہ گاہی نشان
ہتھس پھیر زردی تمس از الم
مہر جانہ دپنس یہ کیاہ چھوی گمت
خموشی وُچھتِ چان وحشت بجان
دپس تم وُنے کیاہ مہ کیاہ چھم گژھان
طبیعت وُچھت چون کھوشان لو جہیر
مگر ژی مہ ونتم پئے کرد گار
دپس تمہ ژہ پتہ کیازہ وَدہا بوزا
مجیدن دُپس چھسنہ ہنگی گمت
اپُر چھوک وُنان فائدہ چھو ینہ کنہ

زبان بند گیہ گو پریشان تہ کُل
مہر جانہ نیز او سینخ و کباب
غضب گو کرُن جلد افشائے راز
پہیس کمام کہتام درائی نبر
بدریای غم ایرہ پاتا بفرق
ضلالت بلا اِن مہ ژھ در دیار
نتو سیٹ اندری پنن ژم ژہان
گلس سونگ رنگ گوس یک قلم
ژہ در عالم خامشی چھوک ہمت
ہُرن چھوم سبب کرنہ واول بیان
وَدن زورہ زورہ مہ دِل چھم ژہان
حواس اندر کنہ نہ روزان بو چھس
مہ پتہ کیازہ وُدمت ژہ چھوی زار زار
وَدن ہیان دشمن تمن تی چھو کار
نہ چھوم خواب وُچھمُت نہ کنہ ڈیو ہمت
سبب کرپان و دنگوی جلد مہ

دپیتہ تمہ ہو گل ژہ ما چھی مکلیم
دپیو تمہ چھی ونانی ورومی ستی سنزہ جن چھنہ
وپیکن تمہ ستی چھوم لولان لوزنہ
ون چھیمہ کاپنہ مرحم صاف
ژہ چھوی ووشنوی وچھہ ژہ وری
ژنہ سلیت سر ژہ چھو و ہموی
ژچھس ستی دوسونع چھوی وار
مہ دانہ وچھ حال
سنیہ ستین سرہ پوم یاد
کھکب تس سرنہ فیاد
وچھکہ وین سرا و منہ بیہ تس
وون نوبے وو مہ نقوو سیر
تن ژہ ا حوال پتس
دپس کنھپاہ پھن
وان وُچھ اتہ
وپس تمہ عقلہ ان ژستن
بوونہ ہنین از عیب تس

دپس تم ژہ چھک بوقوف جہان
کرت راز غیرس کی نشہ ژی عیان
دپس تمہ بو نخ کسہا بوقوف
ژہ پتہ نیرہ ما کیازہ تراوت الوف
بو نخ نیرہ ما پاسہ ما مہ دِ مکل
گرس منز ہم چھان میرہ می پاکھک
بو پیرو سے ژہ کھرئے چھیسنہ بکار
گدای کرنہ نیرہ بو در ہر دیار

وانی تین بیہ وون زورہ ستان
پریشان وچھت تو کنیہ جوان
دپس تم چھو پتہ سریہ ستہ معاملہ
تم کوہ تی تہ چھو زھوپہ کس چھک ناقلہ
پہ گو تہ تم گو در اواز پردہ راز
گمت تم والیس لوان کر چھیو باز
قسم چھوم مہ از ذات رب العزة
بوار جان تو ژی خوشت قوی

کھورن تل کرے بو سر خود فدا
ولیکن سٹھاہ فکرہ چھم ونکنس
مہرجان سپن ون سٹھاہ منفعل
تگوس بوزنوی مہ کرم احمقی
کتھاہ چھسنہ پھورن سپن گنگ ولال
دپس تم چھو بہتر گرٹھن درمکان
رہاک گرٹھواس نہ خوف پولیس
دپس تمہ سہ بنہ دشمن جان اسی
مجیدن دپس طمع دِس سیم و زر
بخلوت انن نادرت تمہ منی
اسہ دون صلاح آو تا چند گاہ
مجیدس کمیوک تام شک پو دلس
یہ بوزت متس درالہ فٹ زن کمر
مہ ژہانجا یہ ژی گژ سٹھاہ بہتری
ژہ بوزتہ نہ اما مہ ژی گیاہ کرک
ہنن کن برامے محبت تہ بژھ

بیک لحظہ از خود کرت نہ جدا
یوان چھہنہ وت مشورہ سوچنس
ندامت گیس گیہ نہایت خجل
مہ ہا پنے کرم زورہ نالائقی
مجیدن وچھت فہم وعقل وکمال
ازینجا اسی زود ترتی چھو جان
دویم از دغابازی این اخیس
تسندہ ستہ ما واتہ نقصان اسی
چھہ از طمع زالہ لگان جانور
دپن تس باہستہ از پرفنی
گرٹھو درمکان روزنی یک دوماہ
گیس سخت مجبورات مشکلس
ونہ تی لجس کاے سر در جگر
دپیامے مہ گرٹھہ ژی ہش سرسری
پتوتی سرک پان پانس پھرک
پنن چھےژہ مرضی گرٹھکھ تہ بوژہ گرژھ

ژلِس نہ ورہ ہُت یا پھساوِن زفن	بُرِس گن کرِس وارہ نفرت زمن
پتو دستِ افسوس آسوم ملول	مُلن سُور پالنِ بجنگل ژلُن
دویم خوف آسوس گرگ کز دو شب	بوچھس غیب تتہ گومتوی بے سبب
نتیجہ ہمیوک نیرہ بد واریاہ	تتوگ تہ یتوک کراوہ بوچارہ کیاہ
بظاہر چھو خوش لیک اندوہگین	شبس رُود نتِ بابُت مَہ جبین
یہ قصہ یتوی وُنِ کرو مختصر	مظفرؔ چھو مضطر ہوتس خبر

داستان پنجم

سُلیمان یلہ بامظفرؔ براہ	ملاقی گمت آوس باعز و جاہ
دوشن اُوس گومُت بہم الفتاہ	اک اَس اکسنز گمژ شفقتاہ
گذارت سو شب گو مظفرؔ پگاہ	بسوی سلیمان بہ بے راہ وراہ
پکان مولوی سُند گرہ گوشتاب	گژھِت تس در انجایا گو حجاب
ببانہ دِ پھیرت دوبارہ سو آو	سوئی برف بازار ناگاہ ژاو
بروکانِ برفی وچھن بسر دبرف	چوان مولوی تہ سلیمان بہ ظرف
مظفرؔ وچھت گو سلیمان وتھت	اَنِن پیشِ خود بردکان نادِت
کرُن پرسشِ حال تس رنگ رنگ	رٹن از محبت در آغوشِ تنگ
دِپُن چھس مظفرؔ زبس اشتیاق	جدائی گیم راتہ ہیتھ چان شاق

دُپس تم کرُن تسندُوی اتحاد
بے کتھ کران ژای درخانہ تم
زنانی دُپس تو زہٕ چھوہ کیاہ کلام
یہ چھا سُوی چھوُیس چوٗن شاگردِ خاص
دُپس مولوین چھہ اَس بے گمان
یمِس سیت اخلاص چھہس تازہ تر
وَنان چھس سلیمان کہ ای مہربان
پوان چھوم ژتس نی کزین پیشتر
زحالِ مظفرؔ بہر جا ضرور
خیالاتِ شادی بہ برجیس ہم
یہ یُدسوی مظفرؔ چھوٗیس زوٗد تر
زری ڈوپٹہ تھاوت رخس ہیُٹ بناز
کنو گفتگو آس بوزان تہنٛد
خبر آس تس از مزاجِ پدر
ازین گفتگو ما سو گژھہ خشمگین
دیان آس گاہے یہ بنہٕ تی بنِن

چھُونہ خالی از مقصد و از مُراد
ونان از مظفرؔ چھہ افسانہ تم
کران از مظفرؔ بدین اہتمام
مظفرؔ یمِس ناد با اختصاص
بہم تسندُوی گفتگو کنہ کران
چھہ مخلوط باہم چو شیر و شکر
شکاہ مہٕ دلس پوژھ کرتم بیان
لکھان بابس آسوک ژٕ خط بیشتر
لکھان ذکر آسوک بچندین سطور
کرت آس درچند خط ہا رقم
اہنٛد حال مہٕ با و توم سربسر
شنگت آس برجیس با صد طراز
دلس پوس غم زین سبب تلخ وُند
چھوٗبس خشمگین شعلہ ورچون شرر
دیم ما اذا سخت از دستِ کین
یہ خوش چھوٗس نہ قہر و غضب مہٕ وَنِن

ویکین ونےِ ون بوزِس مرِس مصلحت
ازین راہ برجیس لیا ون وپنت
ہنین پیٹھ کنہ تس نصیحت گرتھ سودمند
چھہ ممکن نصیحت گرِتھ مہ پینت
ہتو وچھ وننہ تہ لوسوی زنانہ بروان
ہتو نا پہن انہ جچھ ون پیٹھ برجیس کو
سلیمان دوان پیٹھ پیٹھ سَر یاران ای بزرو
پریشان موثر منہ والدین نارضا
سیزای کھوارا زہچھیا والدین دو جہان
گیران کیانہ چھیا سواولاد دردو جہان
چھو متصل سو راضی بجان
بیس بہ بہ دو آسے بانان ونیک
ہنیندوی ومن کرتہ روندان چھیک
اثہ تابعین کرونہ بانان ونیک
ونیتم ونن دو سے بے اثبک ونیکان
ہنیدام بانان چھس بہ زبان

چھم آخر یہ پیوند خاص جگر — ہنگاڑ التھن اہندہ مرگچ تبر
کرسنہ بوید با مظفرؒ نکاح — چھونہ کنہ نت اندر امس کیت فلاح
مہرجانہ ہند پیٹھ پنہ ما ژلم — سوداغ خجالت مہ کرزاہ بلم
درین کشمکش با مظفرؒ جواب — وئنہ لگو کہ ای عقلِ تو ناصواب
یہ گوسوے مظفرؒ بلاشبہ وشک — خجالت مہ یم داونم یک بیک
سلیمان پریشان سپُن زین سخن — پرژھن بازتس کای معلاّیِ من
خجالت کیہ کیاہ مفصل مہ وَن — بو دز بحر تشویش چھس غوطہ زن
ونس مولوی با یہ احوال او — زاحوال برجیس ہم ہو بہو
سلیمان سپُن واقفِ حال یام — زبس عقل خود مولوی کرنہ رام
دپن تس حسب تہ نسب کیا چھوتس — درین شہر چال وچلن کیا چھوتس
دپس مولوین چھو تہرہ زاژ جہان — خردمند ولایق فہیم جہان
مگر بد چلن بد وطیرہ چھو پور — نتہ چھو سہ ثانی بعقل وشعور
دپس تم کرن ژور یا فتنہ چھا — گندن زار یا شارب خمر چھا
دغا باز چھا لوٗٹری زشت کار — مہ ونتم چھو کمہ عیبکوی عیبدار
دپس تم قسم چھوم زذاتِ خدا — ازین عیب ہا پاک چھوی بے ریا
فقط تہمتِ عشق برجیس چھس — قصوراہ نہ امہ رُستو چھونس پیش کس

انی کرن ہم سمُرادو سرور
گیران کیانہ چھیم تیت بدل تم ضرور
بو چھس ساسہ بر حلہ مانان یمن
چھیم لونہ مانان اکی کت زمین
سلیمان حیران سپن زین جواب
وَنن پھرزہ چھوی کتھ شیوۂ عتاب
نصیحت اکس پیٹھ نہ کار گر
چھو پیٹھ من امس نقش اندر حجر
چھو مُسند غرض نی چھو مولوی صلاح
روا چھس کرن با مظفرؒ نکاح
انن پیٹھ ونن وارہ تس جای خود
بہ مائم زیر وبالا موکلیک وبر
کرن مشفق پانی کیت یام
بجانہ دوان مولوی زاد و یام
دو شیتوی ملس کیت گوفہ دزم
کری چوب وپیرن زنم دو گم

رضامند سوته گو بفضل آله
دپوک مولوین ظهورن اگر
خداین پهرس راے یکبارگی
دپان مولوی باے ازبس سرور
چهه اسباب شادی مه ساری تیار
ونہ لچ سه برچیس از شوق دل
بسوی ظهورن چهه چشمه تمن

نکاح پرنہ ین گرچهه بلاشک پگاه
ئی یت تمی وقته ونزم خبر
رهاگے همه کس زآواره گی
مظفر مہ دون چشمی ئند چهونور
فقط بر ظهورن مہ چهوم انتظار
اسنج لچ ته موکلیا یه ازدام گل
بدل شاد گیمز چهه سارن عنن

داستان ششم

یه قصه بدینسان چهورادی نان
مهرجانہ لش اوس تمه شبه مجید
بجبوری تام لگوات شبس
پهلت گاش گو سوی خانه دوان
امی دوهه خطهاه اک زتحصیلدار
بهت سیت اعجاز بیگم نکهه
سلیمن موزخط هتون سوی پرن
زنانی دپوس بهر حق جلد تر

تهے پیت تا سوی منز بیانس انان
صبح تام با عیش و عشرت مزید
نته خواهش آسس گهرن بازپس
کوتهس منز اکس شونگ پراکنده جان
سلیمس چهوواتان زلکهنو دیار
نته آس کمه تام کامه موکهه
بگیباره گی اشک هت تم هرن
ونم امه خطچ کیفیت سربسر

عمک آتشن تس ہزن سخت چھ ... بجز راستی چارہ زانن نہ کنہہ
ونن مالسی کن ودان زار زار ... نش اگ قصور اہ سپن آشکار
سزا دت زشمشیر یدمارہ ہم ... مہ کنہ عذر چھنہ چھوم تہ بالکل مہ گم
ولیکن مہ عمداً کرمنہ خطا ... کرن پیوم جبراً چھو عالم خدا
پرزھس مال ون ینہو کرت کیا زہ کا ... سزا چھوی تلن ینہ وزنت پرٹ تیار
دپس تم بو ہکنہ کرت سوی عیان ... زنس شرم ایہ نہ تہ اندر بیان
دپس مثال لکھہ کاغذس پیٹ سوال ... یہ کرمت ژہ چھوی قابل انفعال
تلن نٹ نی تم قلم زودتھ ... لکھون حال مہ چھوس خود سر بسر
مہر جانہ ہنند زورہ لارن پتہ ... تسند زور ین تسنزہ ساری گتھ
خدا شاہد حال چھوم پر چھوی ... مہ مجبوری اندر کرن پیوم تی
سہ چھم در فلانی مکان کتھا وھر ... سہ بجھیا تس نیشہ ہشاوھر
یہ کاغذ وچھت گو پریشان سلیم ... تھرہ ژایہ تس پانس از خوف وبیم
ونن ای جوانمرگ واژونہ کار ... کرت گو نہ کنہ خوف پروردگار
زکار مظفر بو آسس غمین ... تسند خوتہ کر تھس ژہ اندوہگین
کرت یچھہ تہ پادشاہ ات یچھہ تلک ... اسی سیت گالک تہ خود ہم گلک
کرت لعن وطعنہ تمس سخت سخت ... زخانہ نبر دراو سوی نیک بخت

٢٥

سوی خانہ مولوی گرتھ پکان
بمجلس ونن اسے برادر نکان
سلیمان یلہ آونہ ترتام
مظفر چھو براران تاوقت شام
دوسوزن بشارت پیش شادکام

سُلیمان تھند لکھنوک رشتہ دار
قدم رنجہ اَن مولوی صیب ہیُت
مجیدن لیتھوی لکھنوک بوز ناد
بجبوری سخت تراوُن قدم
سُلیمان سُلیمان صداتتہ کرِن
نظر بر سلیمان پیس وارہ یام
سپن تس تہ شک یہ کتہ تام مے
مجیدن درِت دل دپس کر کرم
دپس تم ژہ پک اَس تہ وَن مُو
مجید آو واپس وُلے دلپریش
چھو بے شک یہوی شوہر مہرجان
یہ بدوے پچھانم تہ مارہ کرم
ہے فکرہ کرِ گرگرہ ژاو یام
وُچھت تم مظفرؔ ستھاہ شاد گو
زتعظیم برفرشِ کمخواب زر
مجیدن بہانہ کرن دردِ سر

تمس دپ چھہ اَس ژی بکران انتظار
زراہِ مہربانی و مرحمت
سراپا تہتھوی لرزہ تس رعشہ زاو
گرہ مولوی سُند سو گو یکقلم
کنو بوز تم یام آلو کرن
مجیدن بخوبی پچھانُن سُو تام
اچھو ڈیو ہمت چھمنہ تی یادمے
الونو بہ گرہ سون جلدی قدم
بیک لحظہ اَس کر تغافل دمو
پشیمان وشرمندہ برکارِ خویش
اسی ژہ ہارنی بیو چھو آمت دوان
زخونِ جگر حلقہ تہ مُرغ بِرم
سُلیمان تہ مولوی آو تام
زقیدِ غم و رنج آزاد گو
کرِن جای دوشونِ زشوقِ جگر
دتن ڈاف در حجرہ ای خوش سیر

ہرگون رفاقی دلی نوبہ کروک
سلیم آو ہیُت پانہ دستار خوان
زدعوت رضامند سلیمان کروک
مجیدن ؤپک ون ہتہ ہیتھ لو ژہ
مظفر پرژھن تس چھو بالند سرو
چھنی سنبلن مول تہ یوچ پور
چھو کریہ کہ دوان بل ہتھ ہم دزان
کرِن ولیستہ ولی سے لگ ورہ سان

پلاو تہ ہتھن زہر قسم نان
ملاذ و ضیافت بیک جا کھلک
بلطف تہ خوشبوی نترژ چیک
ضیافت کنی کھو سلیمان زجا
مظفر مھن کرنہ در باغ جا
زخندہ دہان اتی کرن بیان
پہلوان از پردہ ژہ پیسنگ عیان

گرِک ششتہ وہم ذی الحج ۲۶ ن پختہ صاف
سُلیمان ہنٛت مولوی گو گرہ
یہ کیژ راہ تمن اوس سامان درکار
بہر حال یلہ ششتہ وہم ۲۶ صبح آو
ضیا فرٕ بہر گونہ واز و تیار
مکانن گرِک خاصہ آرایشاہ
بیکسو و نہ وُن بیک سو سرود
مشاطو سہ برجیس آں پیشِ خود
وزان پس سہ پیرن ہرِ ک بہرہ ہُن
خداداد ییٔن آسہ حسن و جمال
حسینس چھُنہ حاجت ساز کنہ
ولیکن مشاطوٕ زبس شوق جان
گرِک سازس از عطر و عنبر سرشت
سراپا سہ پوشہ تھراؤن سپن
از نیو سلیمن مظفر بناز
بہ برلاگنس رخت ہا بے زری

مقرر چھو سوی سُون وزِ زفاف
کرنہ لگو بہت خاندرک مشورہ
تہ موجود آسنک بخانہ تیار
سپن انتظامک بہر سو چلاو
گرِک رنگ و رنگ ہا بے شمار
سجاوٹ بہر سوے زیبا پشاہ
بیکسو دف و چنگ و سنطور و رود
گژن عود زالک پئے چشمِ بد
وچھت حسن گیہ عقل حیران تمن
گرس سازہ گر کیاہ زروی کمال
بہ لبس غلامی چھو ایاز بہ
گرِک سادس برگلِ ارغوان
تمی سیت پیرک سہ حورِ بہشت
دلآرا پری پیکراہ ذن گسپن
کرُن مہرارہ بطرز و طراز
بسر صافہ خاصِ امرتسری

حدِ یوسف نو از رخ او جمال
حسینان [illegible] پیمال
[illegible]

۲۷

[illegible]

سہاگ چھو کولی پختہ نازک جلاو
[illegible]

تُتھ پاسی افرواتو از شب
دربستہ وچھن گرن نہ دب دب
ہمیراہ تھمہ تلہ ز لا لیتی
ھُد تختہ بدال وواد وشنی
تھاہ مکان و کرباہ یم و
از خانہ بہ لطف شب ہکان تراو
زو تازہ پرن کران ہماست
گو غرق بہر اکن خیالات
زانم نہ ہمہ قدر چھوی ستمگار
ہم لوگ مہ پرن ہماہ و فاو
ننہ ناز تفا کرام جا گلو
ھاگ اوس ھطل گرت یتو رزلو

لاجن بد ریکہ زاو اندر
لُوتہ پیٹھ سوگو بفرش سمندر
بجلی پھِر دزان گرن نظر تام
بفرش وچھن ما بہت دلارام

پس از مُدّتے دوُن سماجات گو
وَنان اک اکِس چھکَ لَک ہِسر تہ راز
چھو بہتر بہن فارغ البال یم
ازینجای لُوتہِ پیٹ نیسَرو نبر
یہ بر وزنِ لیلیٰ و مجنون تمام

میسّر بخلوت ملاقات گو
بہَم باوِنی کیت ناز و نیاز
چھَین وصلکوے مَس بخوشحال یم
وَنو قصّہ باقی بطرزِ دِگر
کنَو بوزہ این قصہ تا اختتام

داستانِ ہفتم

درد از جفاے چرخِ گردون
سسارہ چھو بازِ گار مکّار
ہیہات گڈان چھو تنبہ لاوَن
دل بستہ کران تہ حِس نہ تھاوَن
بیچارہ مجید سہ شبا روز
تریہ دوہہ پتہ نیم شب وُتھت گو
تت جایہ کھوت بو مہر جان آس
ہٹھیار چھہ ماکر زمانہ
برگشتہ زمن کرہن زلس ہُت
دراقر چھہ مہ پتہ خانمان سوے

ہِل ہِل چھو چھکَن پٹہ پوان نون
چھو سنہ بجز از جفا بکس کار
دیوانہ چھو عاقلَن بناوَن
زین حیلہ پتو چھو بارہ نادان
گرہ اوس بکارِ عشرت اندوز
در خواب تمس خیال ئِی بیو
حِس کنہ نہ کرُم چھو جایِ وُساس
از مکر پرہن ستھاہ فسانہ
ہِر ما مہ پھٹم ازین ندامت
یوہ پٹھہ مہ آسہ ما وَنان سوے

در ایک مہ پتہ اوے نہ خانہ | کر کھس بو خجل زٕہ در زمانہ
اک دانہ ز خوفِ حق برت نہ | کنہ شرم و حیا ز من برت نہ
زانم نہ ز عقلِ اُبترِ خویش | یُسہ کراوہ دعا بشوہرِ خویش
غیرس تہ پرس کریا وفا سوی | کنہ کام کریا بجز جفا سوے
افسوس سٹھاہ مہ تچھہ کرم کار | ہمراہ اِہم زٕہ ہشِ جفا کار
زین قال و بیانِ آتش افشان | شرمندہ سٹھاہ سپن مہرجان
زانُن چھو یہوی فرشتہ موت | لبنہ بو مُولے خلاصی از فوت
از نرمی و عاجزی دِنن تس | بدذات و گناہگار بو چھس
لیکن مہ قصور چھو منہ زنہار | ہٹھیارہ کرس بو سخت لاچار
ہیہات اُمی ز مکر و تلبیس | آمادہ کرس ز کارِ ابلیس
ہٹھیارہ مجیدن از سر کین | دُن امی زنِ نابکار و بدبین
یُد جان پیٚن بکار چھوی نیر | نتہ نکرہ کرے بو وُن ز شمشیر
تمہ زانِ یہ کت سٹھاہ غنیمت | زٕج جلد سرایہ کن ہٹرن وَت
تمہ پتہ سوئی یارِ مہرجان چھیو | تس کن نظراہ کرن دماہ پور
آخر سو چھان تم سرا سر | ڈیو ٹھن چھو یہ دوست میون اصغر
در دل تمس یُی سپن گمانہ | منہ مارہ کرم ہمین زمانہ

نازک تنہ ریزہ ریزہ لش گو
پھٹ لس کرہ کان رت یلہ گو

خون گوس زراہ زخم جاری
بیہوش سپن زبیقراری

تنبلا و مجید وچھنہ احوال
زاغن متہ چھوم مرن بہر حال

چھکنس نہ دو دست آب برو
یمہ سیت تمہ موژرہ چشم آہو

دست بستہ تس ون دان زار
ون واتو مہ وقت آخرای یارہ

چھس جان اکی دمچ بو مہمان
نزدیک سپون مہ آخرک آن

للہ کرم قصور ون معاف
بخشم مہ خطا ژہ از دل صاف

دپونس ژہ گڈن مہ بخش زان پس
بخشش بو کرے قصور و جرمس

گریان تمہ تورہ ہی دپن تس
بے شک گناہ روسیاہ چھس

بخشوی مہ خطا خدا بخشنے
در ہر دو جہان زشر ژہ رچھنے

بخشش کرتا کی اکس ہمانہ دم
از جان جدا تس سپون دم

راہی سپن از جہان فانی
گیہ راہرو راہ آن جہانی

فانی چھو جہان وفا چھونہ ات
آخر چھو فنا برنج و حسرت

گیہ مہر جان یام مارہ
لگو تام مجید کرنہ چانہ

گو پور یقین ولس تس تی
چھمنہ متہ صورت رہای

پوشین یہ راز روز نہ زاہ
متہ پھاسہ دنم براہ بےجاہ

داستان ششم

افسوس گیخ و غم ازیخ رات
کوه ابر بلاییه های پنهان
الحم نه هیکی زه ساعت ده
معلوم سبب امو کی چهنه کی
چهلو گاش زوال کی ون وچهو
سی یار بیرون گژهو
از بهر هواخوری و ساعت
یکسو گژته بو بقصد راحت
از اگره نیره بو منز دور
دیوه جان وزن ... سر کی بد
وچهه یاره ژه واره زین سر کی بد
بوزنه چهو ایوان ... از دور
وردی چهو گندت زپای تا سر
مانند پولیس وضع یکسر

روزی نته میون سخت ارمان
وادس تت چهوینه کانهته درمان

کر معاف ژه میان سار تقصیر
بخشم مه برای حق حق شیر

بوزت یه کلام غصّه افزا
از گریه سپن بخانه غوغا

گو غرق به بحرِ غم مظفّر
هارن چهو زدین اشکِ گوهر

بیچاره سلیم زانده و غم
در جیب و دان سر کرت خم

القصّه سلیمن ازچنین حال
ثم سار پهرن زگردشِ قال

ولو نکمه کر یوز بادهٔ ون شور
باهوش بهو و دیو مه اینطور

افشا گژهمه راز زین ترانه
بل واته زشور کنه زبانه

تدبیر چهوئی یُس دفن کراون
پوشیده بزیر خاک تهاون

تعجیل کر یو چهه رات تاریک
تتهٔ جلد گژهو چهو گورش نزدیک

یت جایه چهو نعش تهند پانه
تتهٔ دور کریو رنگِ نشانه

بیچار مجید گو بیکدم
هیت پانژه شه زن وان همانم

هیره بون سه ز آب گرم ناوک
درگورستان لقبر تهاوک

پهیرت گره وات گاش پهل پور
گنه نج شیچی وهک سپن نور

درخوف نتان چهه تم درونی
مشغول بکارِ خود برونی

الیاس یه قصّه ون اتی تراو
احوال پولیسکی ژه نفراو

ٹھیارہ پگاہ بہ حالِ پُر شر
بر موقعۂ قتل تھانہ دار آو
درخانہ مجید اُوس دِلریش
دل گوس اُداس ناگہانی
آرام یوان چھُنہ اصلا
از کشمکشِ غمِ جگر سوز
از راہِ سٹرک پکان بیکبار
یعنی ز سٹرک سو تھانہ دارن
تس سیت مجید سٕند وس اخلاص
نکھہ گوس مجید از سرِ شوق
تم تورہ دِیُس بخشم پت روز
وُن زان حوالہ تس اندر پان
گو لرزہ بہ بوز تھی مجیدس
از عجز تس دیُن نہ کیاہ گو
دپونس زٕ مسہ بہانہ کِنہ وَن
معلوم سپُن مہ رازِ پنہان

گذراو بہ پیشِ چوکی افسر
تکمیلِ مقدمہ کرت دراو
امہِ وقتہ بہت بحجرۂ خویش
از کثرتِ غم چھُوژ پھرکانی
گاہ زیر وُسن تہ گاہ بالا
از خانہ سو دراو محنت اندوز
ناگاہ زِ رہ سپُن گرفتار
پرزہ ناو تمس سواوس ژٕ ہارن
دیرینہ محبتاہ سٹھاہ خاص
از جوششِ الفت و زبس ذوق
چھوک مُلزمِ قتل کن تھوت یوز
مِن بعد مہ تھاو امید از جان
پیہ ہاے گلابِ نو میدس
ملزم کتھہ پیٹ ناو مہ پیو
فترت مہ نہ پالنی مہ کِنہ اَن
مارِتہ بہ فلان مکان مہرجان

ستا خوف تو سے پچھ گریبان
تس عرض کرُن گو اَمی مہربان
یُدکر مہ خطا ز گرم چشی
از عفو کرم زہ پردہ پوشی
تم چین بچین لذت بصد فخر
دپونس ژٕ ہاپیہ لاگ ای سیپہ چہر
بکوالس مہ کر زبد کلامی
ہکنہ بُو کرت نمکحرامی

چھوم دوست قدیم یارِ منظور
بی اُز روز امید تس دلی پور
رود ستہ نجای عقل تہ حس
تس زیادہ ازین کلام گوژ نی
سوراغ کرن چھو کار پولسی
ہم پوچھ خفی امی چھو پسی
ملزم چھ کرن امی گرفتار
نابود کرن چھو اسہ کار

زین صدمہ جانگداز یکبار
پرجوش سپن زپای تا سر
از فرطِ الم سپن سو مسلول
ییتھو جورِ جہان وچھت سلیمس
از حالِ مجید وہم مظفّر
از علّتِ غیر حاضری تام
از خوفِ مقدّمہ چھو در بیم
دوہ دو کران وکیل زہاران
بیرسٹرایٹ لا مشند
اندر وُکلا سٹھاہ زبردست
مختار کرُن سو برسرِ کار
وُچھہ مثل جچن زپای تا سر
از طرفِ پولیس زحمت اندیش
وُنس جچن پئی بجارہ حس تھاو
تس لرزہ وُچھت سپن عدالت
رودسنہ بجای ہوش تہ حال

نازک تنہ تس اندر ہتُن نار
رت آس وُتھت زتی سراسر
دق گوس سنت بجانِ معلول
اک ذرہ بحال رُودنہ حس
مغموم سپن سٹھاہ مُکدّر
اخراج زعہدہ تس سپُن نام
گالن چھو بہر طرف زر و سیم
ہرسوی رہِ نجات گاران
یس ناو دپان علی محمّد
از تیزی فہم و عقل سرمست
از بہرِ مجید آخر کار
پولیس گوڈُن بلاوُن اندر
شاہد سنہ منی جچس سپن پیش
وَن ناو ہیُن تہ مال سُند ناو
گیہ خوف زدہ زبیم وہیبت
زیو بند گیس زحرکت قال

ظاہر چھس چشمِ دید احوال
برقتل کران درہمہ حال
ننوا چھو ونان ژورہ پنہان
از لکھنو اکس تم مہرجان
ثابت چھہ ژہ ترم پت مجیدس
دون ہندہ سر زا گژھن تنس
استادہ چین علی محمد
یکبار ہندسی کرن رد
بھیارہ ہندس سند زہر طور
سرکار وکیل سنی دتِن زور
وکلا پرنے بحث وتھہ دوانی
گیم فم شہادت و صفائی
مُیہ سوی از قضای خود شبانہ
گو مہر جانہ وق ہلانہ
اتھی کرایہ پٹ کران لنز
ون تم چھو لکان سو موں پتس تنز

چاقو شکمس مہ تھی ژھنس یم
تمہ کنز کرکہ ناد سخت زانسان
آسس بو شنگت تتی ازاثرہ
ننوا چھو دویم گواہ سپن پشیں
تم ون بہ بیان یہ گت شتابان
سوی ژورہ ز لکھنو انتز آسس
اسہ نیشہ سرایہ منز ژہ شب آسں
توہ پتہ کرایہ پٹ مکانہ
ہمراہ نیک زنانہ میانی
بو زم ززبانِ زن بدیشان
گے پیش ژہ شاہد صفائی
گو پیش حکیم صادق اوّل
از علتِ دق دومہ مہرجان
آسوس بو تمس کران طبابت
آخر ز قضایِ خود شبانہ
ممتاز علی دویم گواہ آو

از زخم جگر کڈت انس یم
گو لرزہ تموک بہ کاخ وایوان
بیدار گیس ازان صدا بو
بٹھیارہ سُو آوس شوہرِ خویش
زانن بو مجید تہ مہرجان
کمہ تام بہانہ کڈ مز آسس
گہ در غم و گاہ در طرب آس
گراوک تہ سپن تتوی روانہ
نو کرسہ ژٹک بکامرانی
کرِ قتل مجید نی مہرجان
از طرفِ مجید گیہ تباہی
تم ون یہ بیانِ خود مفصّل
بیمار و علیل آس از جان
پرٹت دوہ گژھان علاجہ بابت
مُیہ سوی امہ دادِ کی بہانہ
در پیشیِ جج بصد ادب ژاو

ہے ڈیو تمہ چھو لوسینی یہ چالان
برزن چھہ سے چلاو مست بدنیان
[illegible] گواہ وقیلسی کاپرس
محض [illegible] وبناوون
[illegible]

مُمتاز علی حکیم صاحب
دوشوِی وُلوک اَز قضا شبانہ
اگ عرض کرُن چھو میُون لازم
از بحث و جرح کرم مہِ کَت صاف
یلہ بوز جَجن یہ بحث یکسر
لیکھت زہ وکیل بوزہ ناوِن
چھونہ دفعہ ترہ ہت زہ حسبِ قانون ٣٠٢
از قتل چھو سَن بری بو کراوِن
پَت رُو د ترہ ہت ژُو ہیٹھ دفعہ ٣٦٤
اَنس چھہ سُہ مُلزمن بھگاوِت
پاداش تموک سزا بہر حال
وارنٹ محرّرن لکھن تام
کانسٹیبلو ژُوک لصد شور
درجیل گرہ سو وآتناوک
محبوس تھوک بحجرہ تنگ
بادردِ جگر سلیم واپس

دوشوَے چھہ شرافتک مصاحب
ہمیہ گوس تیپ دٗ وٗگ بہانہ
ثابت چھونہ جرم کنہہ بہ مُلزم
امیٗد عدالتچ چھو انصاف
لگو لیکھنہ فیصلہ سَراسَر
درمجمع عام یُی سُناوِن
ثابت بہ مجید قتل یا خون
الزامہ نشَن رَہا بو تراوَن
واقع سو چھو تَت اندر شکاوہ نہ
از لگھنو پھاسہ وِت ٹھگاوِت
چھُس حُکم دیوان قید دو سال
برقیدی مُلزم بدانجام
در جیل دوان سو نیوک فی الفور
داروغس نِشہ گذراوُک
مغموم و حزین و خستہ دلتنگ
پھیرت گرہ آو محض بکس

یلہ قید مجید لگو ازان غم — گو زیادہ مرض تمِس ہیکدم
ازپیس جگر بدن ہُنکھ گوس — گویاکہ رطوبتاہ نہ تس اوس
ازدق سو سپُن ضعیف و لاغر — چون موی بنیوزپای تامسر
دلخستہ سلیم گو ازین حال — اعجاز ستھاہ تغیرِ احوال
مغموم چھُو مولوی دل افگار — مہموم تسنز زنانہ بسیار
بیگانہ و آشنا سمِت آے — ہمسایہ عیادتس تمِس آے
برجیس عروس تازہ از غم — تنہا چھہ بحجرہ سر کرت خم
دردل چھو مظفرس عجب حال — تکلیف بمارہ ہند بدیحال
بیہ چھوس جگرس سو بالِسند غم — ہم نیز خیالِ مرگ محکم
امہ خوتہ علاوہ فکرِ دلبر — سوتچھن چھو بدل یہ کیاہ مقدر
باعصمت کیاہ چھہ خاندانی — وُہ ستالہ بموسمِ جوانی
مُنڈ ناوِ پس گھرہس لورہ پار — دراسس نہ مولے بو کنہہ وفادار
میانی موکھہ کم ستم تمی ژال — درخانہ زرو نہ ماجہ تہ مئال
مہرِن چھنہ ترِن رِتِن ہنزی پو — مُنڈ ناسپنہ زنارِ غم گرفتس سور
تس گوس دوہے بو باعثِ رنج — میانی موکھہ نزاو تم زرو گنج
غش آو تس ازین خیالات — بیہ چھیو رحسس گذارت اک رات

اَت منز عرق از جبین تس آو
وُتھ شور و فغان گریہ یکبار
اعجاز و تسلیم گے جگر چاک
کیاہ زانہ ونت تمن بنیو کیاہ
ڈیشت یہ جفای آسمانی
وُتھو اشک ز چشمِ ناکس و کس
ہر جبیہ یہ حال بوز یامت
وُنہِ اَسس عروسِ نوسہ تازہ
اِستادہ سُہ ہنشہ یریائش
از سوزشِ دل اچھن ہنکھ اشک
افسوس کھِان ئی دِژن باک
ئی چھاسہ طریقِ آشنائی
آئین چھُونہ دِرہ صفائی
بوچیانہ موکھ ہمیشہ از نام
چانی موکھ مول موج تراوم
چانی موکھ کیاہ ستم مہ گدرو

اللہ پران جان تس دراو
گے خشک ز رنج درتہ دیوار
ہوا یہ چھہ تیز ہرگجی شراک
از بختِ سیہ تمن دِلو کیاہ
ترٹ زَن جگرَن پیک علانی
ماتم کدہ گو تمام شہرس
از پردہ نبر سہ درایہ تامت
لاگتِ وُنہ اَسس پیشوازہ
اچھ زو تہ جگر فدا کرن تس
چون ہیزم سوختہ بپن خشک
سنگین ژلن وُچھت بپن چاک
ئی چھاسہ مروت و وفائی
ژوری ژلنوی کرت دغائی
ہر وقت گیس خجل تہ بد نام
یکبار قبیلہ کرانو تراوم
سپنس بو چلا ز شہر لکھنو

اُردو یہ کتاب اَکس ناول
تھ کر یہ ترجمہ مجمن اکس
تُت منز چھ عبارتِ فصاحت
در نثر نزاکت و ملاحت
چھُونہ کانشرہ شعرہ کوی یہ طاقت
تھ پیٹ بیان کرن نزاکت
مشکل چھُنہ نثرکی مضامین
از طبع کرن بیان رنگین

جانسوز یہ قصہ واتو اتمام
از فضلِ خدا بعجلتِ تام
بوزِت چھ اگر ہان عقل میہوت
پریزیٹ یہ عشقکوی چھو کرزت
بوزان تہ گمان دستِ افسوس
بیچارہ مجید اوسی مجبور
در شہر و دہات چھیو دوہم نو

دشوار چھ عشقکی منازل
حاصل چھو بقائس یم از شوق
یُس عشقہ متوی فنا بحق گو
یم عشقہ شہید یام دوشیوے
گو گلشنِ عیش زیرِ تاراج
جز نالہ و اشک رُود نہ کانہہ
افواہ سپُن یہ حال اندوہ
از خاص و عوام اِزدحام ماہ
از عطر و گلاب ناوہک تن
پَچھ بد لگہ آے بانیازہ
نزدیک کھنِک زہ قبرہ بالکل
گنبد زہ بطرز عاشقانہ
یارب زہ مکان بخُلد کرتک
اعجاز زِ شدّتِ غم و ہم
دیوانہ سلیم در جنون گو
عمامہ وہ جامہ تم کرِن چاک

جانکاہ کُڈر اَکھ مراحل
کُر پان پہِنُن فنا بہ معشوق
ادہ کر سو دَماہ جُدا زحق گو
یک آن زجہان جان بحق گے
از رنج و الم چھ گلخنِ داج
افسوس کران آوس پریٹکانہہ
لوک جمع سپن بہ فوج وانبوہ
دفنا ونکوی چھو اہتمام ماہ
وُلوہک کفن از حریر دوشون
یک جاے دوشَن پرُک جنازہ
مدفون کرِک سُو بلبل و گل
بر قبر تھوِک تمن نشانہ
از رحمتِ خویش پُود بر تک
مُویہ کینژہ دوہہ پتہ زعالم
از عقل و فراست و خرد پیو
از خانہ وَدان دراو غمناک

تاریخِ طبع از طبعزادِ قدوۃ العارفین
حافظ محمد حسن وفائی کشمیری

خنجرِ عشق ز توفیق بکلکِ احسن فرّخ عالمِ سخن ہمہ رنگ ابی
از پئے تحریر و دیباچہ حبیب عشق و وصف کتب زرّین و فرخ نام
حسب فرمائش حبیب الفت زلطف تا ادب
سال تصحیح و الفت آمد تاریخ نام
خنجرِ عشق حبیب و اہم علم

حق میون تمن چھویت پرن یم
منگن زِ خدایِ خالق الناس
ابیات یمک نذر وی تعداد

خیرگ ہہ دُعا دُوہے کرن تم
آمرزشِ جرم مہاے الیاس
کاشت تریہ شبت بیت تھویاد

تمت بالخیر
(الراقم محمد حسن وفائی کشمیری)

السلام علیکم و رحمۃ اللہ و برکاتہٗ

صاحبان: آپ پر بخوبی واضح ہے۔ کہ کشمیر میں دھارا سب سے بڑا، مشہور و معروف اسلامی کتب خانہ عرصہ دراز سے مہاراج رنبیر گنج بازار میں اہل اسلام کی خدمت کر رہا ہے۔ اس میں تمام علوم و فنوں کی کتابوں کا کافی ذخیرہ موجود رہتا ہے۔ اور جمیع اقسام کے قرآن مجید معرّا۔ مترجم۔ حمائل شریف۔ پنجسورے۔ سیپارہ جات۔ اکثر مطابع ہند کی مطبوعات کا کافی سٹاک بغرض فروخت موجود رہتا ہے۔ علوم جدیدہ مروجہ تعلیم انگریزی۔ اردو۔ فارسی۔ عربی وغیرہ وغیرہ کتابیں بھی ہروقت بکفایت مل سکتی ہیں یہ کتب خانہ اپنی صداقت و ایمانداری کے باعث دن دوگنی رات چوگنی منزلیں طے کر رہا ہے۔ بفضلہ تعالیٰ روز افزوں ترقی پر ہے اس قدیمی اسلامی کتب خانہ کی شہرت ہونے کے باعث ہماری شدہ کتابیں دور دور شہروں میں جاتی ہیں۔ اور ملک کے اطراف اور اکناف میں ہماری صداقت و ایمانداری کا ڈنکہ بج رہا ہے۔ اس عالمگیر شہرت کے باعث علما و فضلا و سجادہ نشینان و پیر صاحبان اس اسلامی کتب خانہ پر نظر شفقت رکھتے ہیں۔ پس جن صاحبوں کو کچھ مال کی ضرورت ہو۔ خود بذات تشریف لاکر یا ایک پوسٹ کارڈ لکھکر ہم سے گھر بیٹھے مال بارعایت طلب فرما سکتے ہیں۔ یاد رہے۔ کہ ہمارا مال دور و دراز ملکوں سے اکر بڑی رعایت سے فروخت کیا جاتا ہے۔ دھوکہ فریب کسی قسم کا نہیں۔ جو کہ آپ کو ایک دفعہ مال خریدنے سے خود بخود معلوم ہو جائیگا۔ آزمائش شرط ہے۔ خریدان کتب کشمیر کبخدمت میں التماس ہے۔ کہ کتاب خریدنے کیوقت نقلی و جعلی کتابوں سے بچنے کیلئے سرورق پر چھاپ غلام محمد نور محمد دیکھ لیا کریں۔ ہم ان اصحاب کا تہ دل سے شکریہ ادا کرتے ہیں۔ جو ہمارے دوکان کو اپنا دوکان خیال کرتے کرکے ہمیں نئے نئے اسامیان اور خریدار بنانے میں سعی فرماتے رہتے نا واقف خریداروں کے لیئے جو کہ ہمارا دوکان تلاس کرنے میں بعلم و نا واقف بساطی فروشوں سے کتب طلب کرتے ہیں۔ ان تمام باتوں کا لحاظ ضروری ہے۔ کہ اکثر تجربہ سے معلوم ہوا ہے۔ کہ اکثر دوکاندار بغرض طمع نفسانی۔ ان پڑھ خریداروں کو ہمارا نام دے کر دھوکہ میں ڈالتے ہیں۔ ان کیلئے ضروری ہے کہ وہ سودا کرنے سے پہلے دوکان کے پتہ کا بورڈ جو کہ ہماری دوکان کی پیشانی پر لگا ہے۔ جسپر بخط جلی غلام محمد نور محمد تاجران کتب لکھا ہے۔ پڑھیں۔ اور مال خریدیں۔ اور یاد رہے۔ کہ ہمارے دوکان کا نمایان یہ ہے۔ کہ ہماری دوکان میں بغیر از کتب و قرآن مجید اور کوئی سودا نہیں ہے۔ ہمارا نام نوٹ کر کے ہر وقت یاد رکھیں۔ والسلام۔

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج گنج بازار سرینگر کشمیر

فہرست کتب کشمیری معہ قیمت رعایتی بابت تاجران عالیشان

نام کتاب	قیمت
گلشن نعت	۱۲ر
امیر حمزہ اول	۳ر
امیر حمزہ دوم	۰۲ر
امیر حمزہ سوم	۰۲ر
تسیم انصار	۰۲ر
کرامات غوثیہ	۸ر
حدیقۂ نعت	۱ر
یوسف زلیخا کلان	۵ر
ہارون رشید	۱ر
جنگ تال	۰۱ر
گلریز	۵ر
جوہر عشق	۴ر
طوطی نامہ	۰۲ر
جنگ دینور	۱ر
ونہ ون اول	۱ر
ونہ ون حصہ دوم	۱ر
ونہ ون حصہ سوم	۱ر
ونہ ون حصہ چہارم	۱ر
عمر عیار	۰۲ر
مغازی النبی	۰۲ر
قصہ شمعون	۱ر
شاہ بہرام	۱۲ر
قصہ امام مسلم	۰۳ر
عشقہ زٹن اول	۴ر
عشقہ زٹن دوم	۴ر
جنگ بدر	۲ر
قصہ اصحاب کہف	۸ر

نام کتاب	قیمت
قصہ حضرت صابرؒ	۱ر
قصہ یہودا	۸ر
بدائع منظوم	۱
معجزۂ یمن	۸ر
شمائل شریف	۱ر
سکندر نامہ	۳ر
سلطان محمود	۸ر
ہیمال ولی اللہ	۰۵ر
رعنا زیبا	۰۵ر
گلدستۂ بینظیر	۳ر
پہل نامہ	۰۱ر
یک حکایت مکمل	۰۱ر
اعجاز غریبہ	۵ر
مہر و ماہ	۴ر
موسیقی حصہ اول	۱ر
موسیقی حصہ دوم	۱ر
ظفر نامہ	۴ر
قصہ وشنان	۱ر
اُستن حنان	۱ر
قمر الزمان	۴ر
اول از الف لیلا	۴ر
چہل قصہ	۳ر
کیک نامہ	۰۱ر
بہار نامہ	۰۱ر
روضۃ الشہداء	۱۰ر
معراج نامہ	۸ر
احوال الآخرت	۱۲ر

نام کتاب	قیمت
ضروریات دین	۱ر
شیخ صنعان	۱ر
نام حق	۰ر
جنگ کربلا	۲ر
خدیجۃ الکبریٰ	۰۲ر
جنگ نامہ خیبر	۱ر
ہیمال سیف الدین	۵ر
زیبا نگار	۰۷ر
سوہنی مینوال	۳ر
گلنور گلریز	۵ر
غزلیات کشمیری	۲ر
حصہ اول	۲ر
غزلیات کشمیری	
ایضاً حصہ دوم	۰۱ر
مکر زن	۸ر
زین العرب	۳ر
اُسن گندن	۱ر
شیرین خسرو	۰۱ر
منطق الطیر	۱ر
بہرام گل اندام	۱ر
قمر الزمان دوم	
از الف لیلا ج	۴ر
عورت ڈلہ	۱ر
ہشت بہشت	۴ر
مغازی النبی کلان	۱۲ر
ونزہ نامہ	۰۱ر
معزی در علم صرف	۲ر

نام کتاب	قیمت
مرثیہ شہادت حسنینؓ	۳ر
توبہ نصوح	۱ر
وفات نامہ	۸ر
دہ عذاب	۱ر
شیخ منصور	۱ر
عقاید	۰ر
گلدستۂ منقبت	۱ر
شاہ منددو	۱ر
گلدستۂ کرامات محبوب العالم	۱ر
لیلی مجنون	۱ر
شکر ریزہ	۵ر
گریست نامہ	۰۲ر
گل بکاولی	۶ر
شفاعت حسنینؓ	۸ر
قصص الانبیاء	۵ر
ملہ نامہ	۰۱ر
جنگ زیتون	۵ر
جنگ بیر الالم	۱ر
پیر نامہ	۰۱ر
بجلی ونہ ون	۰۱ر
بہار گلشن اول سے دہ حصہ تک فی جلد	۱ر
معراج نامہ کلان	۶ر
آب نامہ	۰۴ر
اسمائے بدر	۲ر
حاتم نامہ اول	۴ر

نام کتاب	قیمت
حاتم نامہ دوم	۲ر
امیر حمزہ حصہ چہارم	۱۲ر
قصہ گربہ موش	۸ر
قصہ حضرت ابراہیم خلیل الرحمن ع	۶ر
ممتاز بینظیر حصہ اول نوترمیم	۵ر
״ حصہ دوم	۴ر
״ حصہ سوم	۳ر
״ حصہ چہارم	۰۲ر
״ حصہ پنجم	۵ر
״ حصہ ششم	۲ر
گلبدن	۵ر
ممتاز بے نظیر حصہ ششم	۴ر
چہار درویش	۴
״ حصہ دوم	
״ حصہ سوم	
״ حصہ چہارم	
״ حصہ اول	
سیلاب نامہ	
موسیقی سوم	۱ر
״ حصہ چہارم	۱ر
״ حصہ پنجم	۱ر
قصہ سلیمان و قصہ سلطان ادہم	۰۲ر
اعجاز غریبہ	۰۵
خنجر عشق	۴

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج بازار گنجبانہ سرینگر کشمیر